

“Təsdiq edilmişdir”

Azərbaycan Respublikasının

Milli Depozit Mərkəzinin

Müşahidə Şurasının

18 oktyabr 2018-ci il tarixli qərarı

(MŞ-08-2018 №-li protokol)

Sədr _____ C.Nəzərov

M/Y

**Azərbaycan Respublikasının Milli Depozit Mərkəzində
risklərin idarə edilməsinə dair
daxili Qaydalar**

1. Ümumi müddəalar

1.1. “Azərbaycan Respublikasının Milli Depozit Mərkəzində risklərin idarə edilməsinə dair Qaydalar” (bundan sonra – bu Qaydalar) Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında” Qanununa, Azərbaycan Respublikasının “İnvestisiya fondları haqqında” Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Orqanının normativ hüquqi aktlarına və Azərbaycan Respublikasının Milli Depozit Mərkəzinin Nizamnaməsinə uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1.2. Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının Milli Depozit Mərkəzinin (bundan sonra - MDM) fəaliyyətindən irəli gələn risklərin müəyyənləşdirilməsi, qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi üzrə tələbləri müəyyən edir.

2. Anlayışlar

2.1. Bu Qaydalarda istifadə olunan anlayışlar aşağıdakı mənaları verir:

2.2. **Depozitar sistemi** – qiymətli kağızların sənədsizləşdirilməsi, saxlanması, uçotu, onlarla təsbit edilmiş hüquqların təsdiqi, öhdəliklərlə yüklənməsi, qiymətli kağız mülkiyyətçilərinin hesablarının uçotunun aparılması, “İnvestisiya fondları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada pul hesablarının açılması, həmin hesablar üzrə əməliyyatlar aparılması və pul köçürmələrinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar MDM və onun üzvləri arasında olan münasibətlər sistemidir.

2.3. **Emitentlər** – depozitar sistemində adlarına emitent hesabı açılmış, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada qiymətli kağız buraxan hüquqi şəxslərdir.

2.4. **Deponentlər** – adlarına depo hesabı açılmış və bu hesabda olan qiymətli kağızlara mülkiyyət və digər hüquqları olan (nominal saxlayıcı olmaqla) hüquqi və fiziki şəxslərdir.

2.5. **MDM-in üzvləri** – MDM ilə birlikdə depozitar sistemini təşkil edən investisiya şirkətləri və investisiya fondlarının depozitarlarıdır.

2.6. **Risk** - ehtimal olunan və ya gözlənilməz hadisələrin baş verməsi nəticəsində yaranan zərərin MDM-ə, MDM-in üzvlərinə və müştərilərinə mənfi təsir göstərməsi ehtimalıdır.

2.7. **Risqlərin idarə edilməsi sistemi**- Bu Qaydalarda müəyyən edilmiş tədbirlərin məcmusudur.

2.8. **Risqlərin idarə edilməsi üzrə məsul şəxs** - risqlərin idarə edilməsi funksiyası ilə əlaqədar MDM-in struktur bölmələrinə nəzarəti həyata keçirən İdarə Heyətinin üzvü.

2.9. **Riskgötürmə qabiliyyəti** - MDM-ə dəyə biləcək maddi zərərin maksimum həddi.

2.10. **Rislin minimallaşdırılması** - MDM-ə dəyə biləcək maddi zərərin azaldılması üzrə görülən tədbirlər.

2.11. **Riskdənqaçma**- MDM-ə dəyə biləcək maddi zərərin maksimum həddini keçməsi ilə nəticələnə biləcək risqlərin reallaşma ehtimalının sifira endirilməsi üzrə MDM tərəfindən görülən tədbirlər.

2.12. **Risk limiti** – MDM-in hər bir fəaliyyət növü üzrə qəbul edilən riskin maksimal həddi.

3. MDM-in xidmətlərindən irəli gələn risqlər

3.1.MDM-in fəaliyyəti ilə bağlı göstərdiyi xidmətlərlə bağlı və həmçinin, təşkilat kimi üzvləşdiyi əsas risk növləri və onların yaranma səbəbləri aşağıdakılardır:

3.1.1. **Ümumi biznes riski** - MDM-in təşkilat olaraq ümumi fəaliyyəti, o cümlədən, inzibati və ya hər hansı təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində yarana biləcək zərər riskidir. Ümumi biznes riski MDM-in tərəfdaşlarının, o cümlədən iri həcmli müştərilərinin iflas olması, düzgün olmayan biznes strategiyası səbəbindən, nüfuza xələl gətirən hərəkətlərin edilməsi və ya digər biznes faktorlarından, habelə, MDM-in fəaliyyətinin kənar təşkilatlar tərəfindən mənfi qiymətləndirilməsi nəticəsində yarana biləcək riskdir. Bu risk MDM-in yeni işgüzar münasibətlər yaratmağa və aktivlərə və maliyyə resurslarından sabit şəkildə istifadəyə neqativ təsir edə, eləcə də planlaşdırılmış və nəzərdə tutulan xidmətlərin vaxtında və effektiv yerinə yetirilməməsi ilə aktivlərə təsir göstərə biləcək zərərin yaranması riskidir. MDM-in fəaliyyəti üzrə əməliyyatların yerinə yetirilməsi nəticəsində vəsaitlərin itirilməsi və ya gözlənilən mənfəətin əldə olunmaması təhlükəsidir və MDM-in üzərinə götürdüğü maddi öhdəliklərin yerinə yetirilməsi nəticəsində MDM-ə maddi zərərin dəyməsi riskidir.

3.1.2. **Saxlama riski** Bu risk MDM-in əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri olan saxlama funksiyası ilə bağlıdır. MDM müştərilərinin və öz aktivlərinin saxlanması zamanı yarana biləcək riskləri nəzərə almalıdır. Bu riskə, müştərilərin, əsasən də nominal saxlayıcının (kastodianın) və ya MDM-in müxbir hesabları olan xarici depozitarın iflası, səhlənkarlıq faktları, qeyri-düzgün idarəetmə, və ya müvafiq olmayan saxlanma qaydaları aiddir.

3.1.3. **İnvestisiya riski.** Bu risk MDM-in özünə məxsus aktivlərinin və ya müştərilərin təminat qoyduğu aktivlərin idarə edilməsi zamanı qeyri-düzgün investisiya siyasətinin aparılmasından yaranır. Bu risk də özündə birbaşa maliyyə ziyanı daşıyır.

3.1.4. **Əməliyyat riski** - MDM-in informasiya sistemlərinin sıradan çıxması, daxili prosedurların düzgün olmaması, insan resurslarının idarəedilməsində zəifliklər nəticəsində dəyə biləcək ziyandır. Bu əməliyyat problemləri fəaliyyətin davamlılığında gecikmələrə, maddi zərəərə, likvidlik problemlərinə və bəzən də sistematik risklərə səbəb ola bilər.

3.1.5. **Hüquqi risk** – Hüquqi aktların tələblərinin pozulması, tam, vaxtında və ya düzgün tətbiq edilməməsi, MDM-in daxili qaydalarına riayət edilməməsi, habelə daxili qaydalarda ziddiyyət və boşluqlar nəticəsində yaranan riskdir.

3.1.6. Qeyd edilən risklərdən başqa MDM-in fəaliyyətinə təsir edə biləcək digər risklər aşkar edilərsə, bu Qaydalarda müəyyən edilən şəkildə idarə edilməsi həyata keçirilir.

4. Risk faktorları

4.1. Risk faktorları MDM-in fəaliyyətinin inkişaf səviyyəsinə müvafiq olaraq müntəzəm şəkildə monitor edilir və aşkara çıxarılır. Bu zaman çoxsaylı risk faktorları arasından iki şərt – hər hansı əlverişsiz hadisənin baş vermə mümkünlüyü (ehtimalı) və onun MDM-ə təsir dərəcəsi əsas götürülərək, uzlaşması əlamətinə görə ən vacib risklər seçilir.

4.2. MDM üçün ən vacib risk faktorlarının ayırd edilməsində istifadə edilən üsullar risklərin idarə edilməsi sisteminin inkişaf səviyyəsindən, hər hansı risk növünün təsirinə məruz qalmış əməliyyatların həcmindən asılı olaraq və müxtəlif risklərin idarə edilməsi siyasətinin dəyişməsi zamanı dəyişə bilər.

4.3. MDM-in fəaliyyətinə məxsus risk faktorları aşağıdakılardır:

4.3.1. Ümumi biznes riskinin faktorları:

- Xidmət göstərilən emitentlərin iflası, ləğv edilməsi və ya təşkilati hüquqi formalarının dəyişdirilməsi;
- Xidmət göstərilən deponentlərin sayının azalması;
- Birja və birjadankənar ticarətin həcmının aşağı düşməsi;
- Müştərilərə keyfiyyətsiz xidmətin göstərilməsi və göstərilən xidmətlərdən istifadənin azalması;
- Rəqib strukturun yaranması;
- Təsərrüfat fəaliyyəti üzrə tərəfdaş olan şirkətlərin fəaliyyətinin dayanması;
- Bir və ya bir neçə kontragentlərin öz maliyyə öhdəliklərinin vaxtında yerinə yetirməməsi və yaxud vaxtından əvvəl yerinə yetirilməsi;
- Təşkilatın maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri arasındakı balansın pozulması;
- Büdcə planlaması üzrə proqnozun faktla üst-üstə düşməməsi xətası;
- Əsas gəlir mənbələrinin azalması;
- Gözlənilməz xərclər;

- Düzgün olmayan və ya təhrif edilmiş məlumatların MDM-in rəsmi internet sahifəsində və KİV-də açıqlanması;

- Fövqəladə hallar (MDM-in yerləşdiyi binada əsas xidmətlərin göstərilməsini mümkünsüz edən təbii fəlakətlər, texnogen qəzalar və ya MDM-in əsas xidmətlərinin göstərilməsində istifadə olunan texniki qurğular, telekommunikasiya vasitələrinin və proqram təminatının kütləvi şəkildə sıradan çıxmasına səbəb olan hallar).

4.3.2. **Saxlama riskinin faktorları;**

- Fövqəladə hallar (MDM-in yerləşdiyi binada əsas xidmətlərin göstərilməsini mümkünsüz edən təbii fəlakətlər, texnogen qəzalar və ya MDM-in əsas xidmətlərinin göstərilməsində istifadə olunan texniki qurğular, telekommunikasiya vasitələrinin və proqram təminatının kütləvi şəkildə sıradan çıxmasına səbəb olan hallar).;

- Xəzinənin yerləşdiyi əraziyə qeyri-düzgün xidmətin göstərilməsi (havalandırma, yanğından müdafiə və s. tədbirlər);

- Təhlükəsizlik tədbirlərində boşluqlar;

- Elektron saxlanılan aktivlər üzrə düzgün olmayan informasiya təhlükəsizliyi tədbirləri;

- Tərəfdaş olan xarici depozitarların iflası.

4.3.3. **İnvestisiya riskinin faktorları:**

- MDM-in aktivlərinin saxlandığı maliyyə institutlarının iflası;

- Vəsaitlərin cəlb edilməsi və yerləşdirilməsi dərəcələri arasında fərqin (spread) dəyişməsi;

- Faiz riskinə həssas olan və ya həssas olmayan aktiv və passiv portfellerinin strukturunda dəyişiklik;

- Valyuta kursunun dəyişməsi;

- Kapitalı təşkil edən aktivlərin qiymətinin dəyişməsi;

- Ölkədə faiz dərəcələrinin dəyişməsi;

- Düzgün olmayan investisiya siyasəti.

4.3.4. **Əməliyyat risklərinin faktorları:**

- Göstərilən xidmətlər üzrə prosedurların düzgün tərtib edilməməsi;

- Xidmətlərin göstərilməsi və əməliyyatların həyata keçirilməsi zamanı MDM əməkdaşlarının iş səlahiyyətlərindən sui-istifadəsi, ziyanverici hərəkətləri və ya səhlənkarlıq;

- MDM-in informasiya sisteminə giriş hüququ olan digər şəxslərin bu sistemdən sui-istifadəsi;
- Texniki səbəblər;
- Bir sistemdən və ya bir tərtibatçıdan asılılıq;
- Sistemin dayanıqlığına cavab verən şəxslərin sui-istifadəsi;
- Xarici müdaxilə;
- Virus həmləsi və s.

4.3.5. Hüquqi risklərin faktorları:

- Tənzimləyicinin və digər səlahiyyətli orqanların qanuni tələblərinin düzgün yerinə yetirilməməsi;
- MDM-in daxili qaydalarının qüvvədə olan qanunvericiliyə ziddət təşkil etməsi;
- MDM-ə aid olan normativ hüquqi aktların düzgün təfsir edilməməsi;
- Daxili qaydalarda boşluqlar;
- Əməliyyatların prosedurlarının olmaması;
- Prosedurların düzgün tərtib edilməməsi.

5. Risklərin idarə edilməsi sisteminin mərhələləri.

5.2 . Risklərin idarə edilməsi sistemi aşağıdakı dörd mərhələ üzrə tənzimlənir:

5.2.1. Risklərin aşkarlanması və risk iştahının təsdiq edilməsi. Bu istiqamətdə aşağıdakı tədbirlər görülür:

- Məruz qalına biləcək risklərin ümumi siyahısı hazırlanır;
- Risklərin ölçülməsi alətləri və üsulları müəyyən edilir;
- Hər bir riskin baş vermə ehtimalı və yaradacağı təsir təhlil edilərək risk xəritəsi və risk iştahası tərtib edilir;
- Riskin yarandığı sahə üzrə ilkin şəxslər müəyyən edilməklə səlahiyyət bölgüsü sistemi yaradılır;
- Hər bir risk üzrə limitlər müəyyən edilir.

5.2.2. Riskə cavab tədbirlərinin görülməsi. MDM-də müəyyən edilmiş risklərə cavab tədbiri kimi aşağıdakı yanaşmalardan biri tətbiq edilir:

5.2.2.1. **Riskdən qaçma.** Riskdən qaçma, təhlükənin aradan qaldırılması məqsədilə risk yaradan xidmətdən və ya prosesdən imtina edərək, alternativ prosesdən istifadə etməyi nəzərdə tutur.

5.2.2.2. **Riskin minimallaşdırılması. Riskin azaldılması sistemə və ya proseslərə əlavə nəzarətlərin qoyulmasını tələb edilən ardıcıl hərəkətlərdir.** Risklərinin azaldılması üzrə aşağıda göstərilən addımlar həyata keçirilir:

- Depozitar və reyestr saxlayıcı xidmətləri üzrə biznes proseslər və onların icrasından yaranan kənarlaşma faktları araşdırılır və kənarlaşmaların əsas səbəbləri müəyyən edilir;

- Kənarlaşma səbəblərinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlərin görülməsi mümkünlüyünün və məqsədə uyğunluğu müəyyən edilir;

- Kənarlaşma faktlarının baş vermə tezliyi müəyyən edilir və keçən dövrlərdə olan göstərici ilə müqayisə edilir;

- Kənarlaşma faktlarının baş vermə tezliyinin azaldılması və bu göstəricinin MDM və ya onun üzvü tərəfindən qəbul olunan dərəcəyə çatması üçün zəruri tədbirlər görülür.

5.2.2.3 **Riskin ötürülməsi.** Riskin ötürülməsi dedikdə, riskin bölüşdürülməsi nəzərdə tutulur ki, buna sığortalanma aiddir. MDM fəvqəladə hallardan və ya qaçılmaz risklər üzrə dəyən zərərin öhdəsindən gəlmək üçün özünün və müştərilərinin daxılancda olan aktivlərinin üçüncü tərəflərdə sığortalanmasını həyata keçirir.

5.2.2.4 **Riski qəbul etmə.** Təşkilatın qarşılaşdığı riskin azaldılması və ya onun ötürülməsi üçün çəkilən xərc həmin riskin yaradacağı xərcdən yüksək olduğu hallarda bu risk MDM tərəfindən qəbul edilə bilər. Bu məqsədlə belə risklərin zərəri xərclərdə ehtiyat fondu qismində nəzərə alınır.

5.2.3 **Risklər üzrə hesabatlılığın təşkili.** Risklərin idarə edilməsi üzrə məsul şəxs tərəfindən risklər müvafiq kateqoriyalar üzrə qruplaşdırılır, nəticələr sənədləşdirilir və onlar barədə rüblük hesabatlar hazırlanaraq İdarə Heyətinə təqdim edilir, rəhbərliyin təcili diqqətini tələb edən gözlənilməz hallar baş verdikdə isə dərhal məlumatlandırılır. Risklər üzrə yaradılmış hesabatlılıq sistemi risklərə nəzarət üçün alətdir və hər bir riskin artıb-azalması meyllərini müşahidə etməyə və müvafiq tədbirlər görməyə imkan verir.

5.2.4 Mütəmadi monitorinqlərin həyata keçirilməsi. Risklərin idarə edilməsi üzrə məsul şəxs müəyyən edilmiş risklər və onlara qarşı görülmüş cavab tədbirlərini daim nəzarətdə saxlayır, mütəmadi monitorinqini həyata keçirir və zərurət yarandığı təqdirdə plan üzrə görülməli tədbirlərə dəyişiklik edilməsi məqsədilə idarə heyətini məlumatlandırır.

6. Risklərin aşkar edilməsi metodları

6.1 Risklərin ölçülməsi və aşkar edilməsi üçün aşağıdakı metodlardan istifadə edilir:

6.1.1. *Risk xəritəsi.* Risk xəritəsində təşkilatın məruz qala biləcəyi risklər, riski yaradan daxili və kənar səbəblər, riskin yarada biləcəyi digər risklər və mümkün zərərlər əks olunur, habelə riskin başvermə tezliyi, idarə edilməsi və qiymətləndirmə alətləri, riskin idarə edilməsi üzrə məsul şəxs və ya struktur bölmə müəyyən olunur. Risk xəritəsinə ən azı ildə iki dəfə yenidən baxılır və lazım gəldikdə dəyişikliklər edilir.

6.1.2 *Sorğular.* Sorğulardan müəyyənləşdirilməsi çətin olan müxtəlif risklərin aşkarlanması üçün istifadə olunur. Sorğuların mövzusu təşkilatın risk gözləntilərinə əsaslanır. Sorğular aydın, yığcam və mövzuya uyğun şəkildə tərtib edilir.

6.1.3. *Empirik təhlilər.* MDM tərəfindən risklərin müəyyənləşdirilməsi üçün özünün və ya digər uyğun maliyyə strukturlarının empirik məlumatlarına əsasən mütəmadi olaraq təhlil aparılır.

6.1.4 *Erkən xəbərdarlıq sistemləri.* Erkən xəbərdarlıq sistemi risklərin müəyyən hədlərə yaxınlaşması nəticəsində müxtəlif təhlükələrin yaranma ehtimalları və risklər barədə məlumatların verilməsini təmin edir.

6.2 Qeyd edilən metodlardan istifadə edərək MDM-də depozitar və reyestr saxlayıcı xidmətləri üzrə risklərin müəyyən edilməsi üçün ilk növbədə aşağıdakı tədbirlər görülür:

- xidmətlər üzrə yerinə yetirilən bütün biznes proseslərin müəyyən edilməsi;
- biznes proseslərin qüvvədə olan qanunvericilik, MDM-in daxili qayda və prosedurları, eləcə də xidmət müavilələri ilə müəyyən olunmuş vəzifə və öhdəliklərdən kənarlaşması faktlarının aşkarlanması və bu faktların baş vermə tezliyinin ölçülməsi;

- qeyd olunmuş kənarlaşma faktlarının MDM və ya onun depozitar üzvünə potensial maddi və ya qeyri-maddi mənfi təsirinin müəyyənləşdirilməsi;
- xidmət üzrə bağlanmış müqavilələrdən irəli gələn MDM-in maddi öhdəliklərinin həcmnin müəyyən edilməsi;
- MDM-in maddi öhdəliklərinin təminatı qismində çıxış edən maddi və ya qeyri-maddi əmlakın (aktivlərin) həcmnin müəyyən edilməsi;
- MDM-in maddi öhdəliklərinin həcmi ilə yuxarıda qeyd edilən təminat əmlakının arasında olan və ya yarana biləcək fərqi MDM-ə potensial maddi mənfi təsirinin müəyyənləşdirilməsi.

6.3 Risk hadisəsinə cavab reaksiyası prinsipini təmin etmək üçün Risklərin idarə edilməsi üzrə məsul şəxs MDM-in üzləşdiyi itkilərin həcminə, onların baş verməsinə və kompensasiya üsullarına dair məlumatları əks etdirən analitik məlumatlar bazasını yaradır. itkilər üzrə məlumatlar bazası aşağıdakı prinsipləri nəzərə almaqla təşkil olunur:

6.3.1. məlumat bazasında qeydə alınan risk hadisələri MDM-in faktiki olaraq üzləşdiyi itkilər şəklində və mühasibatlıq uçotunda əks etdirməlidir:

6.3.2 məlumatlar bazasının ayrıca götürülmüş bölməsində xarici məlumat, daha doğrusu, digər oxşar təşkilatlarda baş vermiş risk hadisələrinə dair müxtəlif etibarlı mənbələrdən alınmış məlumatlar qeyd edilə bilər.

6.3.3 Risk göstəriciləri üzrə məlumatlar bazası aşağıdakı məqsədlərlə yaradılır:

6.3.4 risk hallarının qarşısını almaq işləri üçün lazım olan analitik məlumatın toplanması;

6.3.5 sonrakı limitləşmə üçün əsas risk göstəricilərinin seçilməsi.

6.4 MDM-in üzləşdiyi risklər barədə tam olaraq təsəvvür olması üçün risklərin idarə edilməsi üzrə məsul şəxs tərəfindən riskin idarə edilməsi prosesində daxili və xarici maraqlı şəxslərlə kommunikasiya və məsləhətləşmələr aparılır.

7. Risklərin idarə edilməsi üzrə nəzarətin təşkili

7.1 MDM-də risklərin idarə edilməsi üç müdafiə səviyyəsində təşkil edilmişdir.

7.1.1 Birinci səviyyəni, riskin sahibi olan və yerində idarə edilməsini təmin edən MDM-in struktur bölmələri təşkil edir. Struktur bölmələri, həmçinin, risklərə nəzarət tədbirlərinin birbaşa gündəlik olaraq departamentlərdə tətbiqinə cavabdehdir.

7.1.2 İkinci səviyyəni, MDM-in İdarə Heyəti təşkil edir. İdarə heyəti risklərin idarə edilməsi üzrə hansı nəzarət mexanizmlərinin tətbiq edilməsini və həmçinin, risklərin idarə edilməsinin komplayns funksiyasını icra edir.

7.1.3 Üçüncü səviyyəni, daxili audit xidməti təşkil edir, bu xidmət risklərin idarə edilməsinin effektivliyinə əminliyin yaradılması üçün fəaliyyət göstərir. Audit xidməti tətbiq edilmiş nəzarət mexanizmlərinin düzgün işləyib-ışlənilməməsini və aktivlərin qorunmasının təmin edilməsini yoxlayır və mevafiq tövsiyələrini bildirir.

7.2 Risklərin müəyyən edilməsi, onların MDM və ya MDM-in üzvünə potensial mənfi təsirin ölçülməsi, risklərin minimallaşdırılması üzrə tədbirlərin görülməsi üzrə qərarların verilməsi və risklərin idarə edilməsi üzrə məlumat mübadiləsi və hesabatlılığın aparılması MDM və ya onun depozitar üzvünün səlahiyyətli şəxsi və ya hər birinin vəzifələri ayrı-ayrılıqda göstərilməklə bir neçə şəxslərə həvalə edilir.

7.3. Bu Qaydalar üzrə nəzərdə tutulan risklərin idarə edilməsinin təşkili aşağıdakı iyerarxiyaya uyğun olaraq həyata keçirilir:

- Müşahidə Şurası;
- İdarə Heyəti;
- Risklərin idarə edilməsi üzrə məsul şəxs;
- MDM-in adiyəti struktur bölmələri (departamentlər).

7.4. Müşahidə Şurası (Şura) MDM-də müvafiq fəaliyyət istiqamətində riskin idarə edilməsi ümumi çərçivəni müəyyən edir. Şuranın bu istiqamətdə səlahiyyətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

7.4.1. Riskin idarə olunmasının əsas prinsiplərinə uyğun olaraq MDM-in risklərin idarə edilməsi siyasətini, müxtəlif əməliyyat və fəaliyyət istiqamətləri üzrə daxili qayda və prosedurları, həmçinin limitləri təsdiq etmək;

7.4.2. risklərin idarə edilməsi sisteminin effektivliyi və səmərəliliyinin təmin edilməsinin yoxlanılmasına dair daxili audit bölməsinə tapşırıqlar vermək;

7.4.3. MDM-in İdarə Heyətinə risklərin idarə edilməsi ilə bağlı tövsiyələr vermək.

7.5. İdarə Heyətinin səlahiyyətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

7.5.1 Şuranın risklərin idarə edilməsinə dair müəyyən edilmiş istiqamətlərdən ireəli gələn müvafiq prosedurları təsdiq etmək;

7.5.2 Şuranın müəyyən etdiyi prinsiplərin və qaydaların icrasını təmin etmək, struktur bölmə olmadıqda risklərin idarə edilməsinə məsul şəxsi müəyyən etmək;

7.5.3. risklərin idarə edilməsinə məsul şəxsdən mütəmadi hesabatlar tələb etmək;

7.5.4. risklərin idarə edilməsi siyasətini tətbiq etmək və mütəmadi olaraq ona yenidən baxmaq;

7.5.5. təşkilat daxili risklərin idarə edilməsi mexanizmlərinə nəzərəti təşkil etmək;

7.5.6. risklərin idarə edilməsinə məsul şəxsə tapşırıqlar vermək;

7.5.7. Risklərin idarə edilmə sisteminin mövcud statusu barədə Müşahidə Şurasına ildə bir dəfədən az olamayaraq hesabat vermək.

7.6. Risklərin idarə edilməsinə məsul şəxsin səlahiyyətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

7.6.1 MDM-in fəaliyyət istiqamətləri və struktur bölmələri üzrə riskləri müəyyən etmək;

7.6.2. hər bir risk üzrə məsul struktur bölməni (və ya bölmələri) müəyyən etmək;

7.6.3 ayrı-ayrı risk kateqoriyalarının müəyyənləşdirilməsi, ölçülməsi, idarə edilməsi, nəzarətinin həyata keçirilməsini təmin etmək.

7.6.4. müxtəlif risklər üzrə limitləri meəyyən edmək və təsdiq edilməsi üçün Müşahidə Şurasına təqdim etmək;

7.6.5 mütəmadi olaraq MDM-də risklərin vəziyyəti, risklərin idarə edilməsi sisteminin adekvatlığı və risklərin idarə edilməsi prosesinin effektivliyi haqqında İdarə Heyətinə hesabat vermək;

7.6.6 MDM üçün dəyər biləcək zərərin baş vermə ehtimalını və təsir gücünü müəyyən etmək.

7.7 MDM-in aidiyyəti struktur bölmələrinin səlahiyyətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

7.7.1. MDM-in daxili qaydalarına riayət edilməsini təmin edir;

7.7.2. Departamentin fəaliyyəti üzrə aşkar edilən risk haqqında ilkin hesabatı hazırlayır.

8. Qaydaların pozulması və ya icra edilməməsinə nəzarət, məsuliyyət

8.1. Bu Qaydaların yerinə yetirilməsinə nəzarəti İdarə Heyəti edir.

8.2. Bu Qaydalar üzrə nəzərdə tutulmuş risklərin idarə edilməsinə hələ hazırkı qaydaların 6.3. bənddə göstərilən iyerarxiyaya uyğun olaraq məsul şəxslər cavabdehdir.